

ประสิทธิผลและความปลอดภัยของยาขับเหล็กชนิดน้ำ

(Efficacy and Safety of an Oral Solution Formulation of Deferiprone)

รศ. นพ. กิตติ ต่อจรัส

ยาขับเหล็กชนิดเม็ด หรือ ดีเฟอริพرون (deferiprone) หรือเรียกย่อว่า แอลวัน (L1) มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากบริหารยาได้ง่าย สะดวกกว่าการใช้ยาขับเหล็กชนิดฉีดหรือดีเฟอโรกซามีน (deferoxamine) และปัจจุบันองค์การเภสัชกรรมก็ผลิตมาให้กระทรวงสาธารณสุขและ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) หรือโครงการ 30 บาท เพื่อใช้ในผู้ป่วยธาลัสซีเมียที่มีธาตุเหล็กเกิน ข้อจำกัดของยาแอลวัน (L1) คือเป็นยาเม็ดขนาดใหญ่ ไม่สามารถใช้ได้ในเด็กเล็กแต่ในปัจจุบันเริ่มมีการผลิตเป็นยาชนิดน้ำ (oral solution formulation) เพื่อใช้ในผู้ป่วยเด็กอายุน้อยที่รับประทานยาเม็ดไม่ได้ ข้อมูลเรื่องประสิทธิผลและความปลอดภัยของยายังไม่มีแพร่หลายมากนักจึงได้นำงานวิจัยของยาแอลวันชนิดน้ำมาเล่าสู่กันฟัง

เป็นการศึกษาวิจัยแบบสหสถาบัน ของ 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศอียิปต์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ศึกษาในผู้ป่วยธาลัสซีเมียหรือโรคโลหิตจางชนิดอื่นที่จำเป็นต้องได้รับเลือดเป็นประจำอย่างน้อย 8 ครั้งต่อปี อายุน้อยกว่าหรือเทียบเท่ากับ 10 ปี และมีระดับธาตุเหล็กหรือเฟอร์ไรตินในร่างกายมากกว่า 1,000 นาโนกรัม/มิลลิลิตร (นก./มล.)

ข้อมูลผู้ป่วยที่นำมาศึกษาทั้งหมด 100 ราย มีดังนี้

อายุ	1.5-10 ปี
เพศ	ชาย 54 ราย
	หญิง 46 ราย

ประวัติการได้ยาธาตุเหล็ก

- ดีเฟอโรกซามีน	52	ราย
- ดีเฟอริพرون	20	ราย
- ดีเฟอโรซิทริก	8	ราย
- ไม่เคยได้ยาธาตุเหล็ก	20	ราย

ระดับเฟอร์ไรตินก่อนวิจัยเฉลี่ย $2,521.9 \pm 1,458.9$ นก./มล.

การดำเนินการวิจัย

ระยะเวลาที่วิจัย 24 สัปดาห์ เริ่มต้นผู้ป่วยจะได้ยา ขนาด 50 มิลลิกรัม/น้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม/วัน (มก./กก./วัน) เป็นเวลา 2 สัปดาห์ และปรับขึ้นเป็น 75 มก./กก./วัน ถ้าผู้ป่วยมีค่าเฟอร์ไรตินเริ่มต้นมากกว่า 2,500 นก.มล. จะให้ยาในขนาด 100 มก./กก./วัน ผู้ป่วยจะได้รับการเจาะเลือดตรวจ CBC ทุกสัปดาห์ ระดับเฟอร์ไรตินทุก 4 สัปดาห์ หน้าที่ตับ (ALT) หน้าที่ไต (creatinine) และระดับสังกะสี (Zn) ทุก 12 และ 24 สัปดาห์ และผู้ป่วยจะได้รับการประเมินผลข้างเคียงและภาวะแทรกซ้อนจากการรับประทานยา

ผลการวิจัย

ผู้ป่วย 80 คน ร่วมการวิจัยจนแล้วเสร็จ (24 สัปดาห์) 16 คน กำลังดำเนินการวิจัยอยู่ในสัปดาห์ที่ 16 ผู้ป่วย 2 คน ถอนตัวเนื่องจากมีภาวะแทรกซ้อนจากยา (serious adverse event, SAE) 1 รายขาดการติดต่อ และ 1 ราย หมดสติออกจากการศึกษา

ผู้ป่วย 2 ราย มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำกว่า 500 ตัว/ลูกบาศก์มิลลิลิตร (agranulocytosis, $ANC < 0.5 \times 10^9/L$) ต้องได้รับยากระตุ้นเม็ดเลือดขาว (G-CSF) ทุกสัปดาห์จนเม็ดเลือดขาวขึ้นมา มากกว่า 1,500 ตัว/ลูกบาศก์มิลลิลิตร ($1.5 \times 10^9/L$) ในวันที่ 7 และวันที่ 10 ตามลำดับ

ผู้ป่วย 6 ราย มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำเล็กน้อย (mild neutropenia, $ANC = 1.0-1.5 \times 10^9/L$) ไม่ได้หยุดยาแต่ติดตามผลเลือด (CBC) ทุกวันและผลเลือดกลับมาสู่ปกติในวันที่ 3-11 ตามลำดับ

ภาวะแทรกซ้อน (adverse reaction) สามารถสรุปได้ดังนี้

- คลื่นไส้ 1%
- ปวดท้อง 6%
- อาเจียน 6%
- ปวดข้อ 4%
- เม็ดเลือดขาวต่ำ ($ANC = 0.5-1.5 \times 10^9/L$) 6%
- Agranulocytosis ($ANC < 0.5 \times 10^9/L$) 2%

ผลของยาสามารถลดระดับเฟอร์ไรตินลดลง $-247 \pm 1,004$ และ -356 ± 976 นก./มล. ในสัปดาห์ที่ 12 และ 24 ตามลำดับ

วิจารณ์

จากรายงานในวารสารทางการแพทย์พบว่ามียาดีเฟอริพรี-โพรซนิตเม็ท (L1) มีภาวะแทรกซ้อนมากกว่าชนิดน้ำ โดยพบอาการคลื่นไส้ 16% ปวดท้อง 14% อาเจียน 12% ปวดข้อ 11% เม็ดเลือดขาวต่ำ (ANC = $0.5-1.5 \times 10^9/L$) 6% และ agranulocytosis (ANC < $0.5 \times 10^9/L$) 1%

สรุป

ข้อมูลจากการวิจัยนี้พบว่าภาวะแทรกซ้อนของยาชนิดน้ำ มีภาวะแทรกซ้อนน้อยกว่าและสามารถใช้ได้ในเด็กอายุน้อย แต่อัตรากារเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำ ไม่แตกต่างจากยาชนิดเม็ด จึงน่าจะเป็นข้อพิจารณาและอาจเป็นทางเลือกหนึ่งของผู้ป่วยและแพทย์ในการรักษาผู้ป่วยธาลัสซีเมียที่มีภาวะเหล็กเกิน

เอกสารอ้างอิง

1. El-Beshlawy A, Sari TT, Chan LL, Tricta F, El-Alfy Mohsen. The safety and efficacy of an oral solution formulation of deferiprone in children with transfusional iron overload. Poster presentation
2. El-Alfy Mohsen, Chan LL, Sari TT, Tricta F, El-Beshlawy A. The safety and tolerability of an oral solution formulation of deferiprone in children with transfusional iron overload. Poster presentation

ข้อมูลยาขับธาตุเหล็กชนิดรับประทาน

ยาขับเหล็กชนิดรับประทานตัวใหม่ (Exjade) ผ่านการรับรองจากประเทศสหรัฐอเมริกา
(US Food and Drug Administration) ขณะนี้นำเข้าประเทศไทย เปรียบเทียบกับยาฉีดดังตาราง

ตารางเปรียบเทียบ ยาขับเหล็กชนิดฉีด กับ ยาขับเหล็กชนิดรับประทาน

ข้อมูล	ยาขับเหล็กชนิดฉีด (เดสเฟอร์ราล)	ยาขับเหล็กชนิดรับประทาน (เอ็กเจด) [*]
ชื่อภาษาอังกฤษ (ชื่อทางการค้า)	Desferrioxamine (Desferal ®)	Deferasirox (Exjade ®)
ลักษณะสูตรโครงสร้าง	Hexadentate	Tridentate
อัตราส่วนการจับกับโมเลกุลเหล็ก (ยา:เหล็ก)	1:1	2:1
การดูดซึมทางระบบทางเดินอาหาร	ไม่ได้	ได้
การบรรจุ	ผงแห้งสำหรับใช้ฉีดบรรจุขวด	ยาเม็ดรับประทานชนิดละลายทันที
ขนาดยาต่อหน่วย	500 ม.ก./ขวด	250 ม.ก./เม็ด
การขับถ่ายธาตุเหล็ก	ทางปัสสาวะและอุจจาระ	ทางอุจจาระ
การขับถ่ายเมตาบอไลต์ของยา	ทางปัสสาวะ	ถูกกำจัดส่วนใหญ่ทางอุจจาระ
การบริหารยา	โดยการฉีด	รับประทาน
ขนาดยาที่ใช้รักษา	20-60 ม.ก. / น้ำหนักตัว 1 ก.ก.	20-30 ม.ก. / น้ำหนักตัว 1 ก.ก.
ข้อบ่งใช้	ใช้สำหรับรักษาภาวะธาตุเหล็กเกินเรื้อรัง, ใช้ในการรักษาภาวะเป็นพิษเฉียบพลันเนื่องจากธาตุเหล็ก, ใช้ในการรักษาภาวะธาตุอะลูมิเนียมเกินเรื้อรังในผู้ป่วยที่ไตล้มเหลวระยะสุดท้าย	ใช้สำหรับการรักษาภาวะธาตุเหล็กเกินเรื้อรัง เนื่องจากการรับเลือด ในผู้ป่วยที่เป็นผู้ใหญ่ และเด็ก (อายุมากกว่าหรือเท่ากับ 2)
ความร่วมมือในการบริหารยา (compliance)	ไม่ดี การฉีดเข้าใต้ผิวหนังเป็นเวลา 10-12 ชั่วโมงต่อวันต้องใช้ปั๊ม (Infusion pump)	ดี รับประทานเพียงวันละ 1 ครั้ง โดยละลายเม็ดยาในน้ำ 1 แก้วแล้วดื่ม
อาการแทรกซ้อนที่พบบ่อย	ปวดบริเวณที่ฉีด บวม ผื่นแดงร้อน คัน และ ปวดที่ข้อต่อ / ปวดกล้ามเนื้อ	ระดับ creatinine ในเลือดเพิ่มขึ้น

* ข้อมูลจากบริษัท โนวาร์ตีส (ประเทศไทย) จำกัด